

Batthyány Lajos

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából.

Németújvári gróf Batthyány Lajos
(Pozsony, 1807. február 10. – Pest, 1849. október 6.):

államférfi, Magyarország első alkotmányos miniszterelnöke.

*„Egy nagy és szép ügy hősi vértanúja,
aki lelkét visszaadta Istennek,
de emléked örökké élni fog szíveinkben,
emléked élni fog az utolsó magyar legutolsó lélegzetvételéig.
— Teleki László”*

Életpályája

Édesapja gróf Batthyány József Sándor (1777–1812), édesanyja a köznemesnek született Skerlecz Borbála († 1834) volt; Lajos volt a második gyermekük. Röviddel születése után anyja különvált apjától, és Bécsbe költözött a két gyerekkel. Miután apja meghalt, anyja megkaparintotta az akkor öt éves Lajos hatalmas örökségét, és fényűző életet élt a birtokon. Lajost eleinte házitanító tanította, majd anyja visszaküldte Bécsbe, a Klinkowström-féle nevelőintézetbe, így sokáig szinte árvaként nőtt fel, és dacos, nehezen kezelhető gyerekké vált.

Fiatalsága

16 évesen fejezte be intézeti tanulmányait. Ezután a zágrábi jogi akadémián tanult. 1826-ban katonatisztnak állt, és kadétként négy évre Olaszországba ment, ahol a Miklós-husároknál hamarosan hadnagyi rangot ért el. Eközben (? — itt a források ellentmondóak, valószínűleg 1827-ben) diplomázott. Katonaként meglehetősen könnyelmű életet élt, és örökségére várva nagy adósságot halmozott fel. Anyjával hosszas perpatvarba bonyolódott örökségéért, amit végül 24 évesen, nagykorúvá válva sikerült megszereznie. Ekkor elhagyta a katonaságot, és hazaköltözött Vas megyébe. Birtokait korszerűsítette, elkezdett ismerkedni Magyarországgal és a magyar nyelvvel.

1830-ban a főrendi ház tagja lett, és e minőségében jelen volt a koronázási országgyűlésen, de eleinte semmilyen politikai szerepet nem játszott.

1834 decemberében, Pozsonyban feleségül vette Zichi és Vásonkeői Zichy Antónia grófnőt (1816–1888), Zichy Károly gróf és Batthyány Antónia grófnő leányát. Három gyermekük született: Amália (1837–1922) Ilona (1842–1929) és Elemér (1847–1932). A kortársak szerint felesége ösztönözte az aktívabb, reformpárti szerepvállalásra. Hasonló nézeteket vallott sógornője, Zichy Karolina grófné, Károlyi György felesége is; e két család szalonjai Pesten, Pozsonyban és Ikervárott a társasági és közélet valóságos központjaivá váltak. 1839-ben birtokán cukorgyárat alapított.

Batthyány, a reformpolitikus

Komolyabb politikai szerepet először az 1839–1840-es pozsonyi országgyűlésen töltött be, mint a főrendi házban az ellenzék vezére. E csoport számára határozott reformprogramot

fogalmazott meg, és az ő javaslatára kezdték 1840-ben gyorsírásos naplóban rögzíteni a felsőház eseményeit.

Eleinte maradéktalanul osztotta Széchenyi István gróf gazdasági és politikai nézeteit is. Már a harmincas évek elején azok közt volt, akik kezdeményezték a lónemesítést, majd lóversenyek rendezésével serkentették az állattenyésztést, lerakva ezzel a magyar gazdasági egyesület alapjait. Ugyancsak Széchenyi példájára felkarolta a selyemhernyó-tenyésztést is, és ehhez több mint 50 000 eperfát ültetett birtokán. Ez idő tájt alakult meg az ő közreműködésével a Vas vármegyei szombathelyi gazdasági egyesület, 1843-ban pedig az ő elnöksége alatt a cukorgyár-egylet.

Eleinte abban is egyetértett Széchenyivel, hogy a reformmozgalmat a főneméseknek, az arisztokratáknak kell vezetniük, ám programja a köznemesség határozottabb reformelképzeléseihez állt közelebb, ezért Széchenyi és Kossuth 1841-től éleződő vitájában került a határozott állásfoglalást. Kossuthtal az Iparegyesület elnökeként és más gazdasági egyesületek vezetőjeként 1843-ban került kapcsolatba, és együttműködésük mind szorosabbá vált.

Az 1843–1844-es országgyűlésen már nemcsak a főrendi, de az egész országgyűlési szabadelvű ellenzék vezéralakja volt; a főrendi naplókban mintegy 200 felszólalását rögzítették. Abszolutista bel- és külpolitikájáért élesen bírálta a bécsi kormányzatot.

Az országgyűlés bezárása után Pestre költözött, és 1845-ben az ellenzék központi választmányának elnökévé választották. Aktív szerepet vállalt újabb gazdasági egyesületekben (Magyar Kereskedelmi Társaság, Magyar Cukorgyár Egyesület), majd a Védegyelet szervezésében (ennek elnöke távoli rokona, Batthyány Kázmér gróf lett). 1846-tól legfőbb törekvése az ellenzék egységesítése, egy párt szervezése, programjának kidolgozása lett. Az Ellenzéki Párt 1847. március 15-én alakult meg, és első elnökévé Batthyány Lajost választották.

Kossuth döntően neki (erkölcsi és anyagi támogatásának) köszönhette, hogy az 1847-es országgyűlésre Pest megyei követévé választották; ezután a főrendi házban Batthyány és az alsóházban Kossuth lett az ellenzék vezére.

